ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα) της 19ης Μαρτίου 1998 *

Στην υπόθεση Τ-83/96,

Gerard van der Wal, κάτοικος Kraainem Βελγίου, εκπροσωπούμενος αρχικά από τις Caroline P. Bleeker και Laura Y. J. M. Parret, δικηγόρους Χάγης και Βρυξελλών, αντίστοιχα, και στη συνέχεια από τη Laura Y. J. M. Parret, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grande-Rue,

προσφεύγων,

υποστηριζόμενος από το

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τους Marc Fierstra και Johannes S. van den Oosterkamp, νομικούς συμβούλους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία των Κάτω Χωρών, 5, rue C. M. Spoo,

παρεμβαίνον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Wouter Wils και Ulrich Wölker, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

που έχει ως αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της από 29 Μαρτίου 1996 αποφάσεως της Επιτροπής, με την οποία δεν επετράπη στον προσφεύγοντα η πρόσβαση στα έγγραφα που απέστειλε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού σε εθνικά δικαστήρια, στο πλαίσιο της ανακοινώσεως σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, P. Lindh και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 25ης Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Στην Τελική Πράξη της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπογράφηκε στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, τα κράτη μέλη προσέθεσαν μία δήλωση (αριθ. 17) σχετικά με το δικαίωμα της πρόσβασης στην πληροφόρηση η οποία έχει ως εξής:

«Η Συνδιάσκεψη θεωρεί ότι η διαφάνεια της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων ενισχύει τη δημοκρατικότητα των οργάνων καθώς και την εμπιστοσύνη του

κοινού προς τον διοικητικό μηχανισμό. Γι' αυτόν τον λόγο η Συνδιάσκεψη συνιστά να υποβάλει η Επιτροπή στο Συμβούλιο, το αργότερο το 1993, έκθεση σχετικά με τα μέτρα που αποσκοπούν να διευρύνουν την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες που διαθέτουν τα όργανα.»

2 Ύστερα από τη δήλωση αυτή η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωση 93/C 156/05, την οποία απηύθυνε, στις 5 Μαΐου 1993, στο Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο, και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων (ΕΕ C 156, σ. 5). Στις 2 Ιουνίου 1993 εξέδωσε την ανακοίνωση 93/C 166/04 σχετικά με τη διαφάνεια στην Κοινότητα (ΕΕ C 166, σ. 4).

3 Στο πλαίσιο των προκαταρκτικών αυτών σταδίων για την εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας, η Επιτροπή και το Συμβούλιο ενέκριναν στις 6 Δεκεμβρίου 1993 έναν κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 1993, L 340, σ. 41, στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς), με σκοπό τον καθορισμό των αρχών που διέπουν την πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχουν.

4 Για την υλοποίηση της δεσμεύσεως αυτής η Επιτροπή εξέδωσε, στις 8 Φεβρουαρίου 1994, βάσει του άρθρου 162 της Συνθήκης ΕΚ, την απόφαση 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής (ΕΕ L 46, σ. 58, στο εξής: απόφαση 94/90). Με το άρθρο 1 της αποφάσεως αυτής θεσπίστηκε επισήμως ο κώδικας συμπεριφοράς, του οποίου το κείμενο είναι συνημμένο στην απόφαση.

5 Ο κώδικας συμπεριφοράς, όπως θεσπίστηκε από την Επιτροπή, περιλαμβάνει την ακόλουθη γενική αρχή:

«Το κοινό θα έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής και του Συμβουλίου.»

6 Προς τούτο, ο κώδικας συμπεριφοράς ορίζει ως έγγραφο «κάθε γραπτό κείμενο, ανεξάρτητα από τον χρησιμοποιούμενο υλικό φορέα, που περιέχει υφιστάμενα στοιχεία και βρίσκεται στην κατοχή της Επιτροπής ή του Συμβουλίου».

7 Αφού εκθέτει εν συντομία τις αρχές που διέπουν την υποβολή και την εξέταση των αιτήσεων προσβάσεως σε έγγραφα, ο κώδικας συμπεριφοράς περιγράφει ως εξής τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν υφίσταται πρόθεση απορρίψεως μιας αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα:

«Σε περίπτωση που οι αρμόδιες υπηρεσίες του εν λόγω θεσμικού οργάνου προτίθενται να εισηγηθούν στο θεσμικό όργανο να απορρίψει την αίτηση του ενδιαφερομένου, τον ενημερώνουν γι' αυτό πληροφορώντας τον συνάμα ότι διαθέτει προθεσμία ενός μηνός για να υποβάλει επαναληπτική αίτηση προς το θεσμικό όργανο με στόχο την αναθεώρηση της θέσης αυτής, ειδάλλως θεωρείται ότι παραιτείται από την αρχική αίτησή του.

Εάν υποβληθεί επαναληπτική αίτηση και αποφασίσει το ενδιαφερόμενο όργανο να μην κοινολογήσει το έγγραφο, η αρνητική απόφαση, η οποία λαμβάνεται εντός ενός μηνός από την υποβολή της αίτησης, γνωστοποιείται εγγράφως στον αιτούντα το ταχύτερο δυνατόν, είναι δε δεόντως αιτιολογημένη και αναφέρει ρητά τα ένδικα μέσα, ήτοι την προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου και την παρέμβαση του διαμεσολαβητή, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 173 και 138 Ε της Συνθήκης ΕΟΚ αντιστοίχως.»

8 Ο κώδικας συμπεριφοράς απαριθμεί ως ακολούθως τις περιστάσεις που μπορεί να επικαλεστεί ένα κοινοτικό όργανο για να δικαιολογήσει την απόρριψη αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα:

«Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο του οποίου η κοινολόγηση είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος:

— της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες),

— της προστασίας του προσώπου και της ιδιωτικής ζωής,

— της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,

— της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,

— της προστασίας της εχεμύθειας που ζητά το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο παρέσχε την πληροφορία ή που απαιτείται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους το οποίο παρέσχε την πληροφορία.

Τα θεσμικά όργανα μπορούν επίσης να αρνηθούν την πρόσβαση για να εξασφαλίσουν προστασία του συμφέροντος του θεσμικού οργάνου σε συνάρτηση με το απόρρητο των διαβουλεύσεών [διασκέψεών] του.»

9 Το 1993, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση 93/C 39/05 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων για

την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ C 39, σ. 6, στο εξής: ανακοίνωση). Στην ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή σημείωνε ότι:

«37. (...) τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα έχουν τη δυνατότητα, εντός των ορίων του εθνικού δικονομικού δικαίου, να απευθυνθούν στην Επιτροπή και, συγκεκριμένα, στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, προκειμένου να ζητήσουν τις ακόλουθες πληροφορίες. Καταρχάς πρόκειται για διαδικαστικές πληροφορίες που επιτρέπουν να γίνει γνωστό αν μια υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής, αν μια υπόθεση αποτέλεσε αντικείμενο κοινολόγησης, αν η Επιτροπή κίνησε επισήμως τη διαδικασία ή αν έχει ήδη αποφανθεί με απόφαση βάσει του κανονισμού αριθ. 17 ή μέσω διοικητικής επιστολής των υπηρεσιών της. Σε περίπτωση ανάγκης, τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα μπορούν επίσης να ζητήσουν από την Επιτροπή γνωμοδότηση σχετικά με τις πιθανές προθεσμίες της χορήγησης ατομικής απαλλαγής ή απόρριψης της σχετικής αιτήσεως για τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες ή πρακτικές, ώστε να αναβάλουν την έκδοση αποφάσεως ή να διατάξουν τη λήψη προσωρινών μέτρων. Η Επιτροπή θα καταβάλει από την πλευρά της κάθε δυνατή προσπάθεια για να χειριστεί κατά προτεραιότητα τις υποθέσεις που αποτελούν αντικείμενο αναβληθεισών κατά τον τρόπο αυτό διαδικασιών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, ιδίως όταν πρόκειται για την επίλυση αστικών διαφορών.

38. Περαιτέρω, τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα μπορούν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με θέματα νομικής φύσεως. Εάν η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, και του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ τους προκαλεί ιδιαίτερες δυσχέρειες, τα εθνικά δικαστήρια έχουν τη δυνατότητα να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής ως προς τη διοικητική πρακτική που εφαρμόζεται όσον αφορά τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου. Όσον αφορά τα άρθρα 85 και 86, πρόκειται (...) κυρίως [για] τους όρους εφαρμογής των εν λόγω άρθρων έναντι των επιπτώσεων στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών καθώς και έναντι του κατά πόσο είναι αισθητός ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τις απαριθμούμενες στις διατάξεις αυτές πρακτικές. Στις απαντήσεις της, η Επιτροπή δεν παρεμβαίνει ως προς την ουσία της υπόθεσης. Εξάλλου, εφόσον υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τη δυνατότητα να τύχει ατομικής απαλλαγής μια επίδικη σύμπραξη, μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να τους κοινοποιήσει προσωρινή γνωμοδότηση. Εάν η Επιτροπή γνωμοδοτήσει ότι δεν είναι πιθανή η χορήγηση απαλλαγής στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα μπορούν να απορρίψουν την αναστολή και να αποφανθούν επί της ισχύος της σύμπραξης.

39. Οι απαντήσεις της Επιτροπής δεν δεσμεύουν τα δικαιοδοτικά όργανα που τις ζήτησαν. Η Επιτροπή καθιστά σαφές στις απαντήσεις της ότι δεν

παρέχει οριστική γνωμοδότηση και ότι ουδόλως θίγεται το δικαίωμα του εθνικού διαστή να προσφύγει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ. Ωστόσο, οι απαντήσεις αυτές της Επιτροπής παρέχουν κατά την άποψή της χρήσιμη βοήθεια προς επίλυση των διαφορών.

40. Τέλος τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα μπορούν να ενημερώνονται από την Επιτροπή σχετικά με το υλικό τεκμηρίωσης: στατιστικά στοιχεία, μελέτες της αγοράς και οικονομικές αναλύσεις. Η Επιτροπή καταβάλει προσπάθειες να κοινολογεί το υλικό αυτό (...) ή να αναφέρει την πηγή τους.»

Τα πραγματικά περιστατικά

10 Στην *XXIVή Έκθεση επί της πολιτικής του ανταγωνισμού* (1994) (στο εξής: XXIVή Έκθεση) αναφέρεται ότι εθνικά δικαστήρια υπέβαλαν στην Επιτροπή ορισμένες ερωτήσεις, κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που περιγράφεται στη σκέψη 9 ανωτέρω.

11 Με έγγραφο της 23ης Ιανουαρίου 1996 ο προσφεύγων, υπό την ιδιότητά του ως δικηγόρος και μέλος εταιρίας που χειρίζεται υποθέσεις οι οποίες άπτονται ζητημάτων ανταγωνισμού σε κοινοτικό επίπεδο, ζήτησε αντίγραφα ορισμένων εγγράφων με τα οποία η Επιτροπή έδωσε απαντήσεις στα ζητήματα αυτά, ήτοι:

1) το έγγραφο του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού (ΓΔ IV) της 2ας Αυγούστου 1993, που απευθυνόταν στο Oberlandesgericht του Düsseldorf σχετικά με το αν συμβιβάζεται συμφωνία

διανομής προς τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1983/83 της Επιτροπής, της 22ας Ιουνίου 1983, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής διανομής (ΕΕ L 173, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1983/83)·

2) το έγγραφο του επιτρόπου Van Miert της 13ης Σεπτεμβρίου 1994, που απευθυνόταν στο Tribunal d'instance de St. Brieuc, σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού 26 του Συμβουλίου, της 4ης Απριλίου 1962, περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 35, στο εξής: κανονισμός 26)·

3) το έγγραφο το οποίο η Επιτροπή απέστειλε, το πρώτο τρίμηνο του 1995, στο Cour d'appel de Paris, το οποίο είχε ζητήσει από την Επιτροπή να εκφράσει τη γνώμη της επί των συμβατικών όρων που αφορούν στόχους πωλήσεως δεσμεύοντες τους εμπορικούς αντιπροσώπους εταιριών κατασκευής αυτοκινήτων οχημάτων έναντι του άρθρου 85, παράγφαφος 1, της Συνθήκης και του κανονισμού (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ 1985, L 15, σ. 16, στο εξής: κανονισμός 123/85).

12 Με έγγραφο της 23ης Φεβρουαρίου 1996, ο γενικός διευθυντής της ΓΔ IV απέρριψε το αίτημα του προσφεύγοντος, με την αιτιολογία ότι η επίδειξη σε τρίτους των ζητούμενων εγγράφων θα απέβαινε σε βάρος «της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες)», παραθέτοντας τις ακόλουθες εξηγήσεις:

«(...) Όταν η Επιτροπή απαντά σε ερωτήσεις που της υποβάλλουν εθνικά δικαστήρια τα οποία έχουν επιληφθεί κάποιας υποθέσεως, με σκοπό την επίλυση μιας διαφοράς, η Επιτροπή παρεμβαίνει ως amicus curiae. Η Επιτροπή οφείλει να ενεργεί με κάποια επιφύλαξη, τούτο δε όχι μόνον όσον

αφορά την αποδοχή του τρόπου με τον οποίο της υποβάλλονται σχετικές ερωτήσεις αλλά επίσης όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής χρησιμοποίηση των απαντήσεων στις ερωτήσεις αυτές. Όταν οι απαντήσεις αποστα-λούν στους ενδιαφερομένους, θεωρώ ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας διαδικασίας και ότι βρίσκονται στη διάθεση του δικαστηρίου που υπέβαλε την ερώτηση. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαντήσεις, τόσο νομικά όσο και πραγματικά, πρέπει (...) να εκτιμώνται στο πλαίσιο της εκκρεμούσας διαδικασίας ως αποτελούντα μέρος του φακέλου με τον οποίο ασχολείται το εθνικό δικαστήριο. Η Επιτροπή διαβίβασε στο εθνικό δικαστήριο τις σχετικές απαντήσεις, το δε ζήτημα της δημοσιεύσεως ή/και της κοινολογήσεως των πληροφοριών αυτών εμπίπτει πρωταρχικά στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται η απόφαση αυτή.

(...)»

13 Ο γενικός διευθυντής επικαλέστηκε επίσης την ανάγκη διατηρήσεως σχέσεως εμπιστοσύνης μεταξύ, αφενός, της εκτελεστικής εξουσίας της Κοινότητας και, αφετέρου, των εθνικών δικαστικών αρχών των κρατών μελών. Τέτοιες σκέψεις, που ισχύουν για όλες τις περιπτώσεις, πρέπει να ληφθούν υπόψη πολύ περισσότερο στην προκειμένη περίπτωση, στην οποία οι υποθέσεις σχετικά με τις οποίες υποβλήθηκαν ερωτήσεις στην Επιτροπή δεν έχουν ακόμα καταλήξει σε έκδοση οριστικής δικαστικής αποφάσεως.

14 Με έγγραφο της 29ης Φεβρουαρίου 1996 ο προσφεύγων υπέβαλε επαναληπτική αίτηση στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, διατεινόμενος, μεταξύ άλλων, ότι δεν αντιλαμβανόταν πώς η εξέλιξη των εθνικών διαδικασιών θα μπορούσε να διακυβευθεί αν τρίτοι ελάμβαναν γνώση μη εμπιστευτικών πληροφοριών τις οποίες η Επιτροπή παρέσχε στο εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού.

15 Με έγγραφο της 29ης Μαρτίου 1996 (στο εξής: επίδικη απόφαση) ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής επιβεβαίωσε την απόφαση της ΓΔ IV «με την αιτιολογία ότι η κοινολόγηση των απαντήσεων θα μπορούσε να αποβεί σε βάρος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και, ειδικότερα, της ορθής απονομής της δικαιοσύνης». Συνεχίζοντας ανέφερε τα ακόλουθα:

«(...) η κοινολόγηση των ζητούμενων απαντήσεων, που συνίστανται σε νομικές εκτιμήσεις, υπάρχει κίνδυνος να παρεμποδίσει τις σχέσεις και την αναγκαία συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων. Είναι προφανές ότι ένα δικαστήριο που υπέβαλε ερώτηση στην Επιτροπή, που σχετίζεται μάλιστα με εκκρεμούσα υπόθεση, δεν θα εκτιμούσε το γεγονός της κοινολογήσεως της απαντήσεως που του δόθηκε.

(...)»

16 Ο Γενικός Γραμματέας προσέθεσε ότι η υπό κρίση διαδικασία διαφέρει κατά πολύ από τη διαδικασία του άρθρου 177 της Συνθήκης, την οποία μνημονεύει ο προσφεύγων στο πλαίσιο της επαναληπτικής του αιτήσεως.

Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

17 Υπό τις συνθήκες αυτές ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 29 Μαΐου 1996.

18 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 και στις 19 Νοεμβρίου 1996, αντίστοιχα, η Ολλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση ζήτησαν να παρέμβουν στην παρούσα υπόθεση υπέρ του προσφεύγοντος.

19 Με διάταξη του προέδρου του τετάρτου τμήματος του Πρωτοδικείου της 9ης Δεκεμβρίου 1996, επετράπη στις ως άνω κυβερνήσεις να παρέμβουν υπέρ του προσφεύγοντος. Κατόπιν αιτήσεως που υπέβαλε στις 14 Μαρτίου 1997 η Σουηδική Κυβέρνηση, ο πρόεδρος του τετάρτου τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε, με διάταξη της 12ης Μαΐου 1997, τη διαγραφή της αιτήσεως παρεμβάσεως της εν λόγω κυβερνήσεως και την επιβάρυνσή της με τα δικά της δικαστικά έξοδα.

20 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 24 Απριλίου 1997.

21 Οι διάδικοι ανέπτυξαν τις παρατηρήσεις τους και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1997.

22 Ο προσφεύγων, υποστηριζόμενος από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την επίδικη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

23 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

24 Ο προσφεύγων προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής του, οι οποίοι στηρίζονται, αντίστοιχα, σε παράβαση της αποφάσεως 94/90 και σε παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης.

Επί του πρώτου λόγου που στηρίζεται σε παράβαση της αποφάσεως 94/90

Επιχειρήματα των διαδίκων

25 Ο προσφεύγων διατείνεται, καταρχάς, ότι η προβλεπόμενη στον κώδικα συμπεριφοράς εξαίρεση σχετικά με τις «δικαστικές διαδικασίες» δεν αφορά παρά μόνο τις διαδικασίες στις οποίες η Επιτροπή είναι διάδικος. Επομένως, δεν είναι δυνατή η επίκληση της εξαιρέσεως αυτής στην υπό κρίση υπόθεση.

26 Σε περίπτωση που το Πρωτοδικείο θεωρήσει ότι η σχετική με τις «δικαστικές διαδικασίες» εξαίρεση αφορά και τις διαδικασίες στις οποίες η Επιτροπή δεν μετέχει ως διάδικος, ο προσφεύγων ισχυρίζεται, επικουρικά, ότι η επίδειξη των σχετικών εγγράφων δεν είναι ικανή να θίξει τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων ή να προσβάλει το δημόσιο συμφέρον. Στερείται ερείσματος ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι το εθνικό δικαστήριο δεν θα ενθουσιαζόταν αν επιδεικνύονταν σε τρίτους τέτοια έγγραφα και, εν πάση περιπτώσει, τα αισθήματα του εθνικού δικαστηρίου δεν μπορούν να υπερισχύσουν του κύριου κανόνα της δημοσιότητας.

27 Κακώς υποστηρίζει η Επιτροπή ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι υποχρεωμένη να αρνείται την πρόσβαση στα έγγραφα. Εν πάση περιπτώσει, έχει την υποχρέωση να αναφέρει πώς ακριβώς τα νόμιμα συμφέροντά της και το συμφέρον σχετικά με την ορθή και κανονική εξέλιξη των δικαστικών διαδικασιών επιτάσσουν την εφαρμογή της εξαιρέσεως από τον κανόνα της δημοσιότητας (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Φεβρουαρίου 1992, C-54/90, Weddel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-871).

28 Ο προσφεύγων θεωρεί ότι τα στοιχεία τα οποία η Επιτροπή μπορεί να παράσχει στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια ουδόλως έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα και υπενθυμίζει ότι, στην προκειμένη υπόθεση, η Επιτροπή δέχθηκε ότι κανένα από τα ζητούμενα έγγραφα δεν είχε εμπιστευτικό χαρακτήρα.

29 Η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τέτοιες ανακοινώσεις τις οποίες η διοίκηση απευθύνει στη δικαστική εξουσία θα ήταν αντίθετη προς την παράδοση που σχετίζεται με τη δημοσιότητα και τη δυνατότητα ελέγχου της διοικήσεως και της κλασικής διακρίσεως των εξουσιών.

30 Η Ολλανδική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η Επιτροπή ερμήνευσε διασταλτικά τις εξαιρέσεις από τη θεμελιώδη αρχή ότι το κοινό μπορεί να έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχει η Επιτροπή. Η εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία της αποφάσεως 94/90 έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό του συστήματος δημοσιότητας όσον αφορά μια κατηγορία εγγράφων, χωρίς να διενεργείται προηγουμένως εξέταση προς καθορισμό του αν το περιεχόμενο των εγγράφων δικαιολογεί την επίκληση του προβλέποντος τη σχετική εξαίρεση συστήματος. Τα έγγραφα που απέστειλε η Επιτροπή σε εθνικό δικαστήριο εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κώδικα συμπεριφοράς και η άποψη της Επιτροπής, ότι εναπόκειται αποκλειστικά στο εθνικό δικαστήριο να αποφασίσει αν και υπό ποιες προϋποθέσεις τέτοια έγγραφα μπορούν να επιδειχθούν σε τρίτους, είναι εσφαλμένη.

31 Η κανονική εξέλιξη της διαδικασίας ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου δεν εμποδίζεται αν τρίτοι λάβουν γνώση πληροφοριακών στοιχείων που η Επιτροπή παρέσχε σε δικαστήριο επιληφθέν διαφοράς μεταξύ ιδιωτών. Το εθνικό δικαστήριο δεν θα ήταν περισσότερο διστακτικό να ζητήσει πληροφοριακά στοιχεία από την Επιτροπή αν η απάντηση μπορούσε να κοινολογηθεί, ενώ, ακόμα και αν ο ισχυρισμός αυτός ήταν βάσιμος, τούτο δεν θα αποτελούσε σοβαρό λόγο για να θεωρηθεί ότι η κοινολόγηση αντιβαίνει προς το δημόσιο συμφέρον. Η Ολλανδική Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι η επίδειξη εγγράφων θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ορθή απονομή της δικαιοσύνης καθόσον οι ιδιώτες που θα μπορούσαν πληροφορηθούν τα περιεχόμενα στα έγγραφα αυτά στοιχεία θα είχαν τη δυνατότητα με τον τρόπο αυτό να αποφύγουν δικαστικές διώξεις, πράγμα το οποίο θα επηρέαζε την αποτελεσματική και ενιαία εκτέλεση του κοινοτικού δικαίου.

32 Οι σχέσεις μεταξύ Επιτροπής και εθνικού δικαστηρίου διέπονται από την αρχή της αγαστής συνεργασίας, δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης. Η Επιτροπή δεν ενεργεί ως εμπειρογνώμονας στο πλαίσιο της ανακοινώσεως.

33 Τέλος, η Ολανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε συγκεκριμένη εκτίμηση κάθε κατ' ιδίαν περιπτώσεως.

34 Απαντώντας στον πρώτο ισχυρισμό του προσφεύγοντος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η ίδια στηρίζεται στην αρχή ότι η επίδικη απόφαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως 94/90. Αρνείται την ερμηνεία κατά την οποία η σχετική με τις «δικαστικές διαδικασίες» εξαίρεση αφορά μόνο τις διαδικασίες στις οποίες η Επιτροπή μετέχει ως διάδικος. Ο κανόνας που τίθεται με τον κώδικα συμπεριφοράς είναι επαρκώς ευρύς ώστε να περιλαμβάνει τις ανακοινώσεις της Επιτροπής που συντάσσονται στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια.

35 Όσον αφορά τον δεύτερο ισχυρισμό σχετικά με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, δεν υπάρχει λόγος να προβεί η Επιτροπή σε εκτίμηση των εμπλεκομένων συμφερόντων, καθόσον μια τέτοια εκτίμηση απαιτείται μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή αρνείται την πρόσβαση σε έγγραφο προς το συμφέρον της προστασίας του απορρήτου των διασκέψεών της (απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Μαρτίου 1997, T-105/95, WWF UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-313, σκέψη 59). Ωστόσο, το αίτημα του προσφεύγοντος εξετάστηκε δεόντως, όπως προκύπτει από δύο απαντητικά έγγραφα που του απεστάλησαν. Εν προκειμένω, αρκούσε ότι η κοινολόγηση σε τρίτους μπορούσε να οδηγήσει σε προσβολή της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, ιδίως στις περιπτώσεις δικαστικών διαδικασιών, ώστε η Επιτροπή να είναι υποχρεωμένη να αρνείται την πρόσβαση στο οικείο έγγραφο.

36 Η κοινολόγηση των απαντήσεων που δίδει η Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοινώσεως θα μπορούσε να θίξει την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες), και μάλιστα όχι μόνο στην περίπτωση που παραθέτει η Ολλανδική Κυβέρνηση. Όταν ένα εθνικό δικαστήριο εφαρμόζει τα άρθρα 85, παράγραφος 1, και 86 της Συνθήκης, ενεργεί βάσει αυτοτελούς αρμοδιότητας και σύμφωνα με τον τρόπο που καθορίζουν καταρχήν οι εθνικοί διαδικαστικοί κανόνες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου

1993, C-60/92, Otto, Συλλογή 1993, σ. I-5683, σκέψη 14, και της 28ης Φεβρουαρίου 1991, C-234/89, Δηλιμίτης, Συλλογή 1991, σ. I-935, σκέψη 53). Από τις αρχές αυτές προκύπτει ότι, όταν ένα εθνικό δικαστήριο υποβάλλει ερώτηση στην Επιτροπή, σ' αυτό εναπόκειται αποκλειστικά να καθορίσει βάσει του εθνικού δικονομικού του δικαίου αν και σε ποια στιγμή και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να κοινολογηθεί σε τρίτους η απάντηση της Επιτροπής. Τούτο ισχύει, εν πάση περιπτώσει, εφόσον η οικεία διαφορά εκκρεμεί ακόμη.

37 Η θέση της Επιτροπής στο πλαίσιο της συνεργασίας με το εθνικό δικαστήριο διαφέρει θεμελιωδώς από τη θέση του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 177 της Συνθήκης, που επικαλείται ο προσφεύγων με την επαναληπτική του αίτηση. Το Δικαστήριο, όταν απαντά σε προδικαστικό ερώτημα, αποφαίνεται με έκδοση αποφάσεως η οποία δεσμεύει το αιτούν δικαστήριο. Αντίθετα, η Επιτροπή έχει δευτερεύουσα θέση έναντι του εθνικού δικαστηρίου, το οποίο είναι εντελώς ελεύθερο να απευθυνθεί ή όχι στην Επιτροπή. Η θέση της Επιτροπής ομοιάζει με εκείνη του εμπειρογνώμονα από τον οποίο ένα εθνικό δικαστήριο ζητεί την παροχή πληροφοριών ή στον οποίο αναθέτει την εκπόνηση μελέτης. Η Επιτροπή διαβιβάζει την απάντησή της στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο μπορεί να τη χρησιμοποιήσει με τον τρόπο που νομίζει.

38 Η Επιτροπή προσθέτει ότι ο λόγος για τον οποίο αρνήθηκε την πρόσβαση στα έγγραφα που της ζητήθηκαν είναι εντελώς ανεξάρτητος από το ζήτημα αν τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν επαγγελματικά ή άλλης φύσεως εμπιστευτικά στοιχεία, τα οποία η Επιτροπή δεν μπορεί να κοινολογήσει στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25). Ωστόσο, υπενθυμίζει ότι, όσον αφορά τις εκκρεμείς ενώπιόν της διαδικασίες ανταγωνισμού, είναι υποχρεωμένη να τηρεί τον κανόνα της εχεμύθειας. Εντός των ορίων αυτών η Επιτροπή καταβάλλει κάθε προσπάθεια να ενεργεί με όσο το δυνατό πιο ανοικτό πνεύμα.

39 Η Επιτροπή απορρίπτει επίσης τον ισχυρισμό της Ολλανδικής Κυβερνήσεως ότι η αρχή που επιτάσσει να έχει το κοινό την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχουν τα κοινοτικά όργανα αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου.

40 Όσον αφορά τη διαφάνεια των σχέσεων μεταξύ της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι σχέσεις μεταξύ της ίδιας και των εθνικών δικαστηρίων δεν μπορούν να συγκριθούν απλώς προς τις σχέσεις μεταξύ της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας σε ένα τυπικό παραδοσιακό κράτος.

Εκτίμη του Πρωτοδικείου

41 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η απόφαση 94/90 αποτελεί πράξη απονέμουσα στους πολίτες δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα που κατέχει η Επιτροπή (προαναφερθείσα απόφαση WWF UK κατά Επιτροπής, σκέψη 55). Από την οικονομία της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι αυτή εφαρμόζεται γενικά στις αιτήσεις προσβάσεως σε έγγραφα και ότι κάθε άτομο μπορεί να ζητήσει να λάβει γνώση οποιουδήποτε εγγράφου της Επιτροπής χωρίς να απαιτείται να αιτιολογεί το αίτημά του (βλ. σχετικά την ανακοίνωση 93/C 156/05, προαναφερθείσα στη σκέψη 2). Οι εξαιρέσεις από το ως άνω δικαίωμα προσβάσεως πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται στενά, ώστε να μη διακυβεύεται η εφαρμογή της γενικής αρχής που τίθεται με την απόφαση αυτή (προαναφερθείσα απόφαση WWF UK κατά Επιτροπής, σκέψη 56).

42 Η απόφαση 94/90 προβλέπει δύο κατηγορίες εξαιρέσεων. Το κείμενο της πρώτης κατηγορίας, το οποίο είναι επιτακτικού χαρακτήρα, προβλέπει ότι «τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο του οποίου η [επίδειξη] είναι δυνατό να αποβεί εις βάρος (μεταξύ άλλων) της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (...) (δικαστικές διαδικασίες)» (βλ. ανωτέρω σκέψη 8). Επομένως, η Επιτροπή υποχρεούται να αρνείται την πρόσβαση στα έγγραφα που εμπίπτουν σε μια από τις εξαιρέσεις αυτής της πρώτης κατηγορίας όταν αποδεικνύεται ότι συντρέχει η τελευταία αυτή περίσταση (προαναφερθείσα απόφαση WWF UK κατά Επιτροπής, σκέψη 58).

43 Από τη χρησιμοποίηση της εκφράσεως «είναι δυνατό» προκύπτει ότι, για να αποδείξει ότι η επίδειξη εγγράφων που συνδέονται με δικαστική διαδικασία είναι δυνατό να αποβεί σε βάρος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, όπως επιτάσσει η νομολογία (βλ. ανωτέρω την προηγούμενη σκέψη), η Επιτροπή, πριν αποφανθεί επί αιτήσεως προσβάσεως σε τέτοια έγγραφα, υποχρεούται να εξετάζει για κάθε ζητούμενο έγγραφο, ενόψει των πληροφοριών

που διαθέτει, αν η επίδειξή του σε τρίτους μπορεί πράγματι να θίξει κάποιο από τα δημόσια συμφέροντα τα οποία προστατεύει η πρώτη κατηγορία εξαιρέσεων. Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να αρνηθεί την πρόσβαση στα οικεία έγγραφα (βλ. ανωτέρω, σκέψη 42).

44 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή μπορεί να επικαλεστεί την εξαίρεση που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος και, ανάλογα με την περίπτωση, σε ποιο βαθμό, για να αρνείται την πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία αυτή απέστειλε σε εθνικό δικαστήριο απαντώντας σε αίτημα που του υπέβαλε το δικαστήριο αυτό στο πλαίσιο της βασιζόμενης στην ανακοίνωση συνεργασίας, ενώ η Επιτροπή δεν είναι διάδικος στην εκκρεμή ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου δικαστική διαδικασία που έδωσε την αφορμή για την υποβολή του αιτήματός του.

45 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής: ΕΣΑΔ) προβλέπει το δικαίωμα κάθε ατόμου να «δικασθεί δικαίως». Προς εξασφάλιση του δικαιώματος αυτού η υπόθεσή του πρέπει να εκδικάζεται «(...) υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου (...)» (άρθρο 6 της ΕΣΑΔ).

46 Κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση του Δικαστηρίου 2/94, της 28ης Μαρτίου 1996, Συλλογή 1996, σ. I-1759, σκέψη 33, και απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1997, Τ-213/95 και Τ-18/96, SCK και FNK κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 53). Προς τούτο, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο εμπνέονται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών καθώς και από τα στοιχεία που παρέχουν τα διεθνή νομοθετικά κείμενα, που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στα οποία έχουν συνεργασθεί και προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Συναφώς, η ΕΣΑΔ έχει ιδιαίτερη σημασία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, Johnston, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18). Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο ΣΤ, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, «η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την [ΕΣΑΔ] και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου».

47 Το δικαίωμα κάθε ατόμου να τυγχάνει ευθυδικίας από ανεξάρτητο δικαστήριο σημαίνει, ιδίως, ότι τα δικαστήρια, τόσο τα εθνικά όσο και τα κοινοτικά, πρέπει να είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν τους δικούς τους κανόνες διαδικασίας όσον αφορά τις εξουσίες του δικαστή, την εξέλιξη της διαδικασίας εν γένει και το απόρρητο των διαδικαστικών εγγράφων, ειδικότερα.

48 Η εξαίρεση από τη γενική αρχή της ελεύθερης προσβάσεως στα έγγραφα της Επιτροπής, που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, όταν τα έγγραφα αυτά συνδέονται με δικαστική διαδικασία, την οποία προβλέπει η απόφαση 94/90, αποσκοπεί στην εξασφάλιση του σεβασμού γενικά αυτού του θεμελιώδους δικαιώματος. Επομένως, το περιεχόμενο της εξαιρέσεως αυτής δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στην προστασία των συμφερόντων των διαδίκων στο πλαίσιο συγκεκριμένης δικαστικής διαδικασίας, αλλά καλύπτει επίσης την προαναφερθείσα διαδικαστική αυτονομία των εθνικών και των κοινοτικών δικαστηρίων (βλ. ανωτέρω την προηγούμενη σκέψη).

49 Συνεπώς, η εξαίρεση αυτή πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να την επικαλείται ακόμα και όταν δεν είναι η ίδια διάδικος σε δικαστική διαδικασία η οποία δικαιολογεί εν προκειμένω την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

50 Συναφώς, πρέπει να γίνει διάκριση των εγγράφων τα οποία καταρτίζει η Επιτροπή αποκλειστικά για μια συγκεκριμένη δικαστική διαδικασία, όπως στις περιπτώσεις των υπό κρίση εγγράφων, και άλλων εγγράφων, τα οποία υφίστανται ανεξαρτήτως μιας τέτοιας διαδικασίας. Η εφαρμογή της εξαιρέσεως που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος δεν μπορεί να δικαιολογείται παρά μόνο όσον αφορά την πρώτη κατηγορία εγγράφων, καθόσον η απόφαση περί επιδείξεως ή όχι τέτοιων εγγράφων εναπόκειται μόνο στο οικείο εθνικό δικαστήριο, σύμφωνα με την εγγενή δικαιολογία της υπάρξεως της εξαιρέσεως που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας (βλ. ανωτέρω, σκέψη 48).

51 Όμως, όταν εθνικό δικαστήριο ζητεί ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία από την Επιτροπή βάσει της προβλεπόμενης από την ανακοίνωση συνεργασίας, στο πλαίσιο εκκρεμούς ενώπιόν του δικαστικής διαδικασίας, η απάντηση της

Επιτροπής δίδεται ρητά για τη διευκόλυνση της οικείας δικαστικής διαδικασίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος επιτάσσει να αρνείται η Επιτροπή την κοινολόγηση των στοιχείων αυτών και, επομένως, την επίδειξη των εγγράφων στα οποία περιλαμβάνονται τα στοιχεία αυτά, δεδομένου ότι εναπόκειται αποκλειστικά στο οικείο εθνικό δικαστήριο να αποφασίσει σχετικά με την πρόσβαση σε τέτοια στοιχεία, βάσει του εθνικού δικονομικού του δικαίου, εφόσον εκκρεμεί ακόμη η δικαστική διαδικασία που έδωσε την αφορμή για να περιληφθούν τα στοιχεία αυτά σε έγγραφο της Επιτροπής.

52 Στην υπό κρίση υπόθεση, ο προσφεύγων ζήτησε την προσκόμιση τριών εγγράφων, που αφορούν εκκρεμείς δικαστικές διαδικασίες, για τα οποία ο προσφεύγων δεν ισχυρίστηκε ότι το περιεχόμενό τους περιοριζόταν σε επανάληψη πληροφοριακών στοιχείων στα οποία οι ενδιαφερόμενοι έχουν πρόσβαση από άλλες πηγές βάσει των διατάξεων της αποφάσεως 94/90. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι το πρώτο έγγραφο αφορούσε το ζήτημα αν συμβιβάζεται προς τον κανονισμό 1983/83 μια συμφωνία διανομής, το δεύτερο την εφαρμογή του κανονισμού 26 και το τρίτο την ερμηνεία του κανονισμού 123/85 (βλ. ανωτέρω, σκέψη 11). Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά αφορούσαν νομικά ζητήματα που ανέκυψαν στο πλαίσιο συγκεκριμένων εκκρεμών διαδικασιών.

53 Επ' αυτού, όπως ήδη υπογράμμισε η Επιτροπή, δεν έχει σημασία αν τα τρία ως άνω έγγραφα περιείχαν επαγγελματικά απόρρητα, δεδομένου ότι η άρνηση της Επιτροπής να κοινολογήσει τις απαντήσεις αυτές δικαιολογείται από τους προαναφερθέντες λόγους (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 45 έως 52).

54 Το Πρωτοδικείο θεωρεί επίσης ότι ο ρόλος της Επιτροπής στο πλαίσιο της συνεργασίας που προβλέπει η ανακοίνωση διαφέρει από τον ρόλο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης. Πράγματι, πρόκειται για μια ειδική διαδικασία προβλεπόμενη μεταξύ δύο δικαιοδοτικών συστημάτων. Ο ρόλος του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αυτό είναι να απαντά σε ερωτήματα που υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια. Το εθνικό δικαστήριο διατυπώνει τα προδικαστικά του ερωτήματα ακολουθώντας τους δικούς του δικονομικούς κανόνες, οι οποίοι εξασφαλίζουν το απόρρητο εμπιστευτικών πληροφοριακών στοιχείων όταν αυτό απαιτείται. Ομοίως, οι οδηγίες προς τον Γραμματέα του Δικαστηρίου προβλέπουν ότι είναι δυνατή η απάλειψη ονομάτων ή εμπιστευτικών στοιχείων στις δημοσιεύσεις σχετικά με

κάποια υπόθεση όταν συντρέχουν οι κατάλληλες συνθήκες. Αντιθέτως, η συνεργασία στην οποία αποσκοπεί η ανακοίνωση δεν διέπεται από τέτοιους δικονομικούς κανόνες. Επομένως, δεν υπάρχει κανένας λόγος να εφαρμοστούν οι κανόνες περί της δημοσιότητας των αποφάσεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 177 στις απαντήσεις που δίδει η Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοινώσεως.

55 Τέλος, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων δεν προσδιόρισε με ποιον τρόπο προσβάλλονται οι αρχές της διακρίσεως των εξουσιών και της δυνατότητας ελέγχου της διοικήσεως σε περίπτωση που οι απαντήσεις τις οποίες η Επιτροπή δίδει σε εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο της ανακοινώσεως δεν μπορούν να κοινολογηθούν κατόπιν απλής αιτήσεως απευθυνόμενης στην Επιτροπή. Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

56 Για όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν, αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του δευτέρου λόγου, που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ

Ισχυρισμοί των διαδίκων

57 Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία που παραθέτει η Επιτροπή είναι ανεπαρκής.

58 Η Ολλανδική Κυβέρνηση διατείνεται ότι η αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως. Θεωρεί ότι η αιτιολογία είναι ακατάληπτη, διότι η Επιτροπή προέβαλε διαφορετικούς λόγους με τα δύο έγγραφά της. Με το πρώτο, η Επιτροπή επικαλέστηκε τις «δικαστικές διαδικασίες», ενώ με το δεύτερο την «ορθή απονομή της δικαιοσύνης». Επομένως,

ο αποδέκτης δεν μπορεί να αντιληφθεί με σαφήνεια ποιοι ήταν οι λόγοι που οδήγησαν το κοινοτικό όργανο να λάβει την απόφασή του.

59 Με τα διαδικαστικά έγγραφα η Επιτροπή έδωσε εκ νέου, στην ουσία, μιαν άλλη δικαιολογία της επίδικης αποφάσεως, επικαλούμενη τη φύση της συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή πρέπει να συγκρίνεται με εμπειρογνώμονα από τον οποίο κάποιο δικαστήριο ζητεί την παροχή πληροφοριών. Ακόμα και αν δεν ληφθεί υπόψη ο εσφαλμένος χαρακτήρας της συγκρίσεως αυτής, η επιχειρηματολογία αυτή αποκρύπτει εντελώς τους λόγους στους οποίους η Επιτροπή βασίστηκε στην πραγματικότητα για να αρνηθεί την πρόσβαση στα ζητούμενα έγγραφα.

60 Η Ολλανδική Κυβέρνηση θεωρεί επίσης ότι τα δύο έγγραφα δεν αναφέρουν γιατί ή πώς η προβαλλόμενη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων θα διακυβευόταν αν επιτρεπόταν στον προσφεύγοντα η πρόσβαση στα ζητούμενα έγγραφα. Η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε την άποψή της, κατά την οποία το εθνικό δικαστήριο δεν θα ενθουσιαζόταν από την επίδειξη σε τρίτους των εν λόγω εγγράφων. Επιπλέον, από την αιτιολογία ουδόλως προκύπτει πώς η ενδεχόμενη ανάγκη για προστασία αυτής της σχέσεως εμπιστοσύνης θα είχε άλλες συνέπειες αν η εν λόγω υπόθεση έπαυε να εκκρεμεί.

61 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επίδικη απόφαση βασίζεται σε επαρκή αιτιολογία, η οποία εκτίθεται όχι μόνο στην ίδια την επίδικη απόφαση, αλλά και στο από 23 Φεβρουαρίου 1996 έγγραφο του γενικού διευθυντή της ΓΔ IV. Από τα δύο αυτά έγγραφα προκύπτουν σαφώς οι λόγοι για τους οποίους δεν έγινε δεκτή η αίτηση του προσφεύγοντος. Επί πλέον, ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής απάντησε επίσης σε ορισμένα από τα επιχειρήματα που ανέπτυξε ο προσφεύγων με την επαναληπτική του αίτηση της 29ης Φεβρουαρίου 1996.

62 Με τις παρατηρήσεις της επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, η Επιτροπή επιμένει στο γεγονός ότι η αιτιολογία της επίδικης

αποφάσεως περιλαμβάνεται όχι μόνο στο έγγραφο της 29ης Μαρτίου 1996, αλλά και στο έγγραφο της 23ης Φεβρουαρίου 1996. Δεν υφίσταται καμία αντίφαση ούτε ουσιαστική διαφορά μεταξύ της χρησιμοποιήσεως των όρων «δικαστικές διαδικασίες» στο ένα έγγραφο και «ορθή απονομή της δικαιοσύνης» στο έτερο. Όσον αφορά τη σχέση εμπιστοσύνης περί της οποίας έκανε λόγο, πρόκειται προφανώς για τη σχέση που απορρέει από την υποχρέωση αγαστής συνεργασίας βάσει του άρθρου 5 της Συνθήκης.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

63 Συναφώς, πρέπει, πρώτον, να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως των ατομικών αποφάσεων έχει διττό σκοπό, δηλαδή να παρέχεται, αφενός, στους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να γνωρίζουν τη δικαιολόγηση του ληφθέντος μέτρου ώστε να προασπίζουν τα δικαιώματά τους και, αφετέρου, στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του νομιμότητας της αποφάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψη 15, και την προαναφερθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου WWF UK κατά Επιτροπής, σκέψη 66). Πράγματι, το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας αποφάσεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτές πρέπει να εκτιμάται σε σχέση όχι μόνο με το γράμμα της, αλλά και με το γενικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και με το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-122/94, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. I-881, σκέψη 29).

64 Ο κώδικας συμπεριφοράς ορίζει ότι, σε περίπτωση απορρίψεως της αρχικής αιτήσεως, ο αιτών έχει δικαίωμα να ζητήσει από το κοινοτικό όργανο την επανεξέταση της απορρίψεως αυτής χωρίς να απαιτείται να προβάλει επιχειρήματα κατά του κύρους της πρώτης αποφάσεως. Η διαδικασία αυτή δεν αποτελεί προσφυγή κατά της απορρίψεως, αλλά τη δυνατότητα επανεξετάσεως εκ μέρους του κοινοτικού οργάνου της αιτήσεως επιδείξεως εγγράφων.

65 Επομένως, όταν μια απάντηση επιβεβαιώνει την απόρριψη αιτήσεως βάσει των ίδιων λόγων, πρέπει να εξεταστεί η επάρκεια της αιτιολογίας ενόψει της ανταλλαγής αλληλογραφίας μεταξύ του κοινοτικού οργάνου και του αιτούντος στο συνολό της, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών τις οποίες ο αιτών είχε στη διάθεσή του όσον αφορά τη φύση και το περιεχόμενο των ζητούμενων εγγράφων.

66 Εν προκειμένω, από το έγγραφο του προσφεύγοντος της 23ης Ιανουαρίου 1996 και από τις παραγράφους της XXIVής Εκθέσεως, τις οποίες μνημονεύει σ' αυτό, προκύπτει ότι ο προσφεύγων γνώριζε ευθύς εξαρχής ότι τα έγγραφα της Επιτροπής αποτελούσαν απαντήσεις αποστελλόμενες, στο πλαίσιο της ανακοινώσεως, σε τρία εθνικά δικαστήρια, κάθε μία από τις οποίες αφορούσε εκκρεμή ενώπιον των δικαστηρίων αυτών υπόθεση. Το αντικείμενο των εγγράφων αυτών περιγραφόταν επίσης με γενικούς όρους.

67 Με την από 23 Φεβρουαρίου 1996 απάντησή του, ο γενικός διευθυντής της ΓΔ IV επικαλέστηκε την εξαίρεση που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες) και εξήγησε ότι τα ζητούμενα έγγραφα περιελάμβαναν νομικά και πραγματικά στοιχεία τα οποία έπρεπε να θεωρηθούν ως αποτελούντα μέρος των δικογραφιών των δικαστηρίων, καθόσον μάλιστα οι εν λόγω υποθέσεις ήσαν πάντοτε εκκρεμείς.

68 Η επίδικη απόφαση αποτελεί ρητή επιβεβαίωση αυτής της πρώτης απορριπτικής αποφάσεως. Ακόμα και αν αυτή κάνει μνεία περί της «προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και, ειδικότερα, της ορθής απονομής της δικαιοσύνης», ο προσφεύγων δεν μπορούσε να αμφιβάλλει ότι ο Γενικός Γραμματέας είχε την πρόθεση να απορρίψει την αίτηση με βάση την ίδια εξαίρεση που προβλέπει ο κώδικας συμπεριφοράς. Δεν υφίσταται ουδεμία αντίφαση μεταξύ της χρησιμοποιήσεως της φράσεως «δικαστικές διαδικασίες» στο πρώτο έγγραφο και «ορθή απονομή της δικαιοσύνης» στο δεύτερο, δεδομένου ότι η ως άνω εξαίρεση έχει ως σκοπό την εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Επομένως, η Επιτροπή έδωσε, στην ουσία, τις ίδιες εξηγήσεις με τα δύο έγγραφα.

69 Ούτε το γεγονός ότι, κατά τις αγορεύσεις των διαδίκων, η Επιτροπή αναφέρθηκε στη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων αποτελεί νέα αιτιολογία, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Ολλανδική Κυβέρνηση, δεδομένου ότι είχε ήδη γίνει μνεία της συνεργασίας αυτής στο πρώτο έγγραφο, το οποίο ομιλεί περί «σχέσεως εμπιστοσύνης» μεταξύ της

Επιτροπής και των εθνικών δικαστικών αρχών των κρατών μελών, υπενθυμίστηκε δε στη συνέχεια με το δεύτερο έγγραφο, το οποίο κάνει λόγο για «την αναγκαία συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων» και για το γεγονός ότι η κοινολόγηση των ζητούμενων απαντήσεων μπορεί να παρεμποδίσει τη συνεργασία αυτή.

70 Ακόμη, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν αναφέρθηκε στη διαδικασία του άρθρου 177 παρά μόνο με το δεύτερο έγγραφό της, καθώς οι παρατηρήσεις της αποτελούν απάντηση στη σύγκριση στην οποία ο προσφεύγων επιχείρησε να προβεί με την επαναληπτική του αίτηση μεταξύ της διαδικασίας αυτής και της προβλεπόμενης στην ανακοίνωση.

71 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή ανέφερε με σαφήνεια τους λόγους για τους οποίους εφάρμοσε την εξαίρεση που στηρίζεται στην ανάγκη της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες) σχετικά με τις τρεις ζητηθείσες απαντήσεις, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τη φύση των πληροφοριακών στοιχείων που περιείχαν οι απαντήσεις αυτές. Επομένως, ο προσφεύγων ήταν σε θέση να γνωρίζει τις αιτιολογίες της επίδικης αποφάσεως και το Πρωτοδικείο μπορεί να ασκήσει τον έλεγχο νομιμότητας της αποφάσεως αυτής.

72 Επομένως, ούτε ο δεύτερος λόγος μπορεί να γίνει δεκτός, οπότε η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

73 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι ο προσφεύγων ηττήθηκε και η Επιτροπή υπέβαλε σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστεί ο προσφεύγων στα δικαστικά έξοδα. Ωστόσο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο παρεμβαίνων διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

(τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα της καθής.

3) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Lenaerts Lindh Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Μαρτίου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Η Πρόεδρος

P. Lindh